

Bodembeheer van de Toekomst

Leidraad uitwerking van bouwsteen activiteiten: Van visie naar regels

Deze leidraad biedt het projectteam van Bodembeheer van de Toekomst houvast bij de analyse en uitwerking van de verschillende bouwstenen die binnen het project Bodembeheer van Toekomst worden gemaakt. De leidraad helpt om op een uniforme manier de bouwstenen te analyseren en uit te werken. Hierbij is gebruik gemaakt van reeds bestaand materiaal (uit eerdere staalkaarten), het [VNG stappenplan ontwerp vragen](#), omgevingsplan en de systematiek en maatschappelijke doelstelling van de Omgevingswet.

Stap 1: Wat typeert het gebied?

Gebiedsbeschrijving: VNG werkt met 9-tal gebieden, zoals woonwijk, bedrijfsterrein, landelijk gebied, etc.

Betrek daarbij ook de bodemkenmerken en bodeminformatie van dat gebied.

Kies voor de uit te werken bouwsteen het naar verwachting meest relevante 'gebied'. Dit kan een gebied zijn waar het grootste effect wordt verwacht, de meeste activiteiten zullen plaatsvinden.

Stap 2: Bestuurlijke en maatschappelijke keuzen en ambities

Plaats de bouwsteen in de context van de eigen omgevingsvisie en overig beleid.

- Wat zijn de opgaves en ambities voor het gebied?
- Welke rol wil je als gemeente in dit dossier spelen?
- Welke keuzen zijn gemaakt in de omgevingsvisie?
- Zijn er overige beleidsmatige randvoorwaarden die relevant zijn?

Het is van belang om te beseffen dat de Ow zoveel mogelijkheden biedt dat de gemeente ook veel keuzes moet maken. De veelheid en diversiteit aan keuzes wordt zichtbaar in het [keuzepaneel](#). Neem hier kennis van.

Voor de uitwerking van de bouwsteen zullen wij werken met aantal vooraf bepaalde ontwerpkeuzes, omdat je nooit alle smaken kunt bedienen.

Stap 3a: Plaats de bouwsteen in relatie tot een 'activiteit'

Het omgevingsplan regelt activiteiten in de fysieke leefomgeving. Verbind de bouwsteen daarom aan een of meer activiteiten.

Is er sprake van een zelfstandige activiteit of relatie met andere activiteiten?

Vaak heeft bodem relatie met maatschappelijke opgaves, zoals bv. klimaatadaptatie. Is er vanuit de maatschappelijke opgave een link te leggen met een activiteit? Bv waterbergingsactiviteit.

Denk ook alvast na of dit voor hele grondgebied geldt of juist voor deelgebieden.

Wat is het te beschermen belang van deze activiteit? Met andere woorden, wat is het oogmerk van deze te reguleren activiteit. Zie [Doelen Omgevingsplan Casco](#).

Stap 3b: Juridische kaders

Check in deze stap de (overige) juridische kaders van Rijk en provincie.

Deze zijn te vinden in:

- Programma's (bijvoorbeeld voor grondwater in o.a. het regionaal waterprogramma)
- Het Besluit kwaliteit leefomgeving en de omgevingsverordening ((instructieregels, omgevingswaarden)
- Het Besluit activiteiten leefomgeving en in de omgevingsverordening (regels activiteiten)
- Overgangsrecht, met name de bruidsschat

Hieruit volgt of je eigen decentrale regels gaat stellen (bijvoorbeeld in de vorm van een binnen-buitenplanse omgevingsplanactiviteit (opa), of juist aanvult of afwijkt van de rijks- dan wel provinciale regels via maatwerkregels.

Ga na of er bruidsschatregels over het onderwerp zijn gesteld en of deze regels behouden, aangepast of geschrapt moeten / kunnen - let op instructieregels! - worden

Bepaal de mate van lokale afwegingsruimte. Gebruik hiervoor het onderstaand schema.

Geen afwegingsruimte		afwegingsruimte		
1. Welke instructieregels gelden er o.g.v. Bkl en omgevingsverordening				
		in acht nemen	rekening houden	afwijken binnen bandbreedte
Besluit kwaliteit leefomgeving	artikel			
Omgevingsverordening	artikel			
2. Zijn er bruidsschatregels?				
		behouden	aanpassen	schrappen
Invoeringsbesluit (bruidsschat)	artikel			
3. Welke algemene direct werkende rijksregels (Bal) of provinciale regels (omgevingsverordening) gelden er en zijn maatwerkregels mogelijk?				
		geen maatwerkregel mogelijk	maatwerkregel mogelijk	voorbeelden
Besluit activiteiten leefomgeving	artikel			
Omgevingsverordening	artikel			

Stap 3c: Instrumentenmix

Plaats de bouwsteen in de context van mogelijke oplossingen van de problematiek

Er zijn vaak meer mogelijkheden om een 'probleem' aan te pakken. We zijn geneigd snel over te stappen naar 'regels' maar het kan ook helpen verder te kijken. Gebruik daarvoor de zogenaamde instrumenten mix. Er zijn vaak meerdere wegen naar Rome. Juist de discussie kan helpen bij de motivering waarom misschien juist wél regels nodig zijn.

Wat is het te beschermen belang van deze bouwsteen? Aan welke doelstelling voor de fysieke leefomgeving is deze gekoppeld? Leent de bouwsteen zich voor het reguleren in regels of kan het doel ook via een ander instrument bereikt worden? Zie de instrumentenmix hieronder. Houd hierbij in de gaten of instructieregels verplichten tot opname van regels in het omgevingsplan (zie stap 3b).

Een maatschappelijke opgave of ambitie kan leiden tot een doelstelling voor de fysieke leefomgeving. De doelstelling voor de fysieke leefomgeving is te onderscheiden in

- a. Omgevingswaarde;
- b. Andere doelstelling voor de fysieke leefomgeving.

Vertaling van die doelstelling voor de fysieke leefomgeving kan - met behulp van de kerninstrumenten van de Omgevingswet - plaatsvinden via:

- Juridische regels
- Niet-juridische regels

Kerninstrumenten Omgevingswet:	Juridische regels	Niet- juridische regels (Overige maatregelen / voorzieningen)
Programma	<ul style="list-style-type: none"> • Financiële stimuleringsinstrumenten (bijv. uit te werken via subsidieverordening) • Juridische maatregelen (doorwerking nodig in onderstaande kerninstrumenten) 	<ul style="list-style-type: none"> • Communicatie of informatie-instrumenten • Financiële stimuleringsinstrumenten • Afspraken met organisaties • Feitelijke voorzieningen (kunnen ook los van een programma worden ingezet)
Omgevingsplan Omgevingsverordening Waterschapsverordening	<ul style="list-style-type: none"> • Algemene zorgplicht • Algemene regels • Specifieke zorgplicht • Maatwerkregels (aanvulling of afwijking algemene regels) • Maatwerkvoorschrift • Meldingsplicht • Vergunningplicht • Beoordelingsregels • Instructieregels • (decentrale) omgevingswaarde • 	

Stap 4: Voorbeeldregels

Als uit de voorgaande stappen volgt dat regels in het omgevingsplan vereist of gewenst zijn, werken wij minimaal twee varianten voor het gekozen gebied uit.

Varianten: In de staalkaarten van de VNG wordt gewerkt met verschillende varianten per gebied. Varianten zijn een mix tussen ambitieniveau en locatie specifieke omstandigheden.

Voorbeeld: De activiteit bouwen op verontreinigde grond in een woonwijk.

- Variant 1: woonwijk met diffuse loodproblematiek;
- Variant 2: woonwijk met redelijk tot goede chemische bodemkwaliteit

Zie ook ter [inspiratie](#) dit voorbeeld.

Keuzemenu regels omgevingsplan

Het omgevingsplan biedt verschillende typen regels om een activiteit te reguleren. De keuze voor het type regel hangt mede af van de opgave in het gebied en de sturingsfilosofie van de gemeente (stappen 1 en 2).

Keuzemenu regels omgevingsplan	
Geen regels	Algemene zorgplicht Ow
Specifieke zorgplicht	
Algemene regels (met informatieplicht)	
Algemene regels met meldingsplicht	
Maatwerkregels (aanvulling of afwijking algemene regels)	
Maatwerkvoorschrift	
Vergunningplicht beoordelingsregels	

Let bij de uitwerking ook op mogelijke functieaanduiding. De functie aanduiding is een hulpmiddel bij het evenwichtig toedelen van functies en kan ook worden gebruikt om regels in het omgevingsplan te koppelen aan bepaalde functies. En zo kunnen regels ook worden opgesteld voor het hele grondgebied of juist voor een deelgebied.

Uitwerking

Het eindproduct van de bouwsteen bevat drie onderdelen¹:

- Motivering waarom (aanpassing) regels nodig zijn (vergelijk algemeen deel Toelichting)
- De nieuwe voorbeeldregel (incl coördinaten/ werkingsgebied) (onderdeel van geconsolideerde versie omgevingsplan)
- Artikelsgewijze toelichting

DSO proof

Maak de gewenste regels ook geschikt voor het DSO-LV.

Is er sprake van een werkingsgebied. Dan moet deze geannoteerd worden. Zijn er meldings of vergunningplichten. Dan moeten hier ook toepasbare regels (vragenbodem voor worden gemaakt)

¹ Zie p. 94 NvT bij Omgevingsbesluit

